

Ainekava: ÜHISKONNAÕPETUS

Õppeaine: ÜHISKONNAÕPETUS, tundide arv nädalas 1 (65 minutit) , klassid: 9

Kooliastme õpitulemused lahti kirjutatuna:

III astme õpitulemused
1. Teab erinevaid majandussüsteeme ja oskab eristada turumajandust;
2. Teab, kuidas tekib ühiskonnas tulu ning millistel alustel heaoluühiskonnas tulusid ümber jaotatakse mõistes, miks on tähtis ühiskonna sotsiaalse õigluse loomisele kaasa aitamine.
3. Mõistab, millistest reeglitest lähtutakse töösuhte loomisel. On teadlik riskidest, mis noori tööturule sisenedes võivad puudutada;
4. Mõistab, millest sõltuvad riigi tulud ning millised kohustused on riigil.
5. Teab, kuidas planeerida vastutustundlikult oma rahaasju. Mõistab, millised ohud võivad kaasneda laenamise või investeerimisega, oskab neid seostada mõjutamise ning infokorratuse ohtudega. Mõistab, mida tähendab finantsiline vastutus ja kuidas võtta arukalt riske. Oskab koostada oma kuludest/tuludest lähtuvat eelarvet seostades seda aruka tarbimisega.
6. Mõistab, milline on kodanikuühiskonna roll demokraatia tagamisel ning, millised on vabaühenduste eesmärgid ja toimimise põhimõtted. Saab aru, millised probleeme aitab vabakond kogukonnas ja laiemalt ühiskonnas lahendada ning oskab näha võimalusi, milliseid annab vabaühendustes või nende algatustes osalemine;
7. Mõistab, milline on kodanikuühiskonna roll demokraatia tagamisel ning, millised on vabaühenduste eesmärgid ja toimimise põhimõtted. Saab aru, millised probleeme aitab vabakond kogukonnas ja laiemalt ühiskonnas lahendada ning oskab näha võimalusi, milliseid annab vabaühendustes või nende algatustes osalemine;

8. Õppija teab, millised on peamised inimõigused (sh lapse õigused) ning kus need on sätestatud. Oskab märgata vägivalda ja kuritarvitamist enda ümber ning tunneb lihtsamaid sekkumise võtteid/võimalusi.
9. Teab erinevaid riigivalitsemisvorme;
10. Mõistab, milles seisneb võimude lahususe printsiip ning miks ja kuidas seda demokraatlikus ühiskonnas rakendatakse. Oskab eristada võimu harusid saades aru nende ülesannete erinevustest, kuid samas omavahelisest vastastikusest seotusest;
11. Teab põhiseaduse tähtsust ja oskab seda kasutada info leidmiseks;
12. Teab valimiste põhimõtteid demokraatlikus riigis;
13. Teab seadusandliku võimu toimimist;
14. Teab valitsuse ülesandeid ja oskab tuua näiteid valitsuse tööst;
15. Oskab selgitada, miks on kohtusüsteem mitmeastmeline ja milline roll on igal astmel. Teab oma õigusi kohtusse pöördumisel;
16. Oskab tuua näiteid, millised on valdade ja linnade ülesanded oma kogukonna igapäevaelu korraldamisel. Selgitab, kuidas rakendub võimude lahususe põhimõtte kohaliku valitsemise tasandil. Teab, kellel on hääleõigus kogukonna esinduskogu - volikogu valimistel. Oskab tuua lihtsaid näiteid, millistes küsimustes tuleb inimesel kohaliku võimu poole pöörduda. Tunneb huvi kohaliku elu korraldamise vastu.
17. Mõistab koostöövõimaluste otsimise vajalikkust kultuuriliste/maailmavaateliste (poliitiliste) erinevuste puhul. Oluline on arendada sallivust, õiguspõhisust, solidaarsust, vastutustundlikku;
18. Teab, mis on kodanikuõigused ja millised on välismaalaste õigused Eestis;
19. Oskab seletada mõistet multikultuurne ühiskond, teab selle erinevaid tahke;
20. Mõistab demokraatliku ühiskonna väärtusi ja teab, kuidas neid hoida;

21. Teab, milles seisneb sõnumite võimendamine ja mullistumine. Mõistab, millistes olukordades mõjutamine toimub ning oskab märgata enda ümber erinevat liiki turunduskommunikatsiooni kui ka poliitilist propagandat. Mõistab, mis on infosõda ning kuidas kasutatakse vastandumist jm infomüra, et mõjutada demokraatliku arutelu. Tunneb ja oskab rakendada võtteid, kuidas vaeuudist ära tunda.
22. Mõistab, et Eesti peab arvestama rahvusvahelise olukorra ja rahvusvaheliste suhetega ning, et väikeriigile tagab just rahvusvaheline koostöö ja osalemine rahvusvahelistes organisatsioonides oma huvide parima esindatuse;
23. Teab, mida annab Eestile kuulumine EL ja NATO-sse;
24. Mõistab, miks on väikeriigile oluline, et rahvusvahelistes suhetes järgitaks kokkulepitud reegleid, austatakse inimõiguseid ja demokraatiat;

	Õpitulemuste saavutamist toetav hindamine		Seos üldpädevuste ja läbivate teemadega kooli õppekava järgi
	hindamiskriteeriumid	kasutatud hindamismeetodid ja -mudelikud	
<p>1. Teab erinevaid majandussüsteeme ja oskab eristada turumajandust;</p> <p>2. Teab, kuidas tekib ühiskonnas tulu ning millistel alustel heaoluühiskonnas tulusid ümber jaotatakse mõistes, miks on tähtis ühiskonna sotsiaalse õigluse loomisele kaasa aitamine.</p> <p>3. Mõistab, millistest reeglitest lähtutakse töösuhte loomisel. On teadlik</p>	<p>1) teab ja oskab kasutada konkreetseid mõisteid</p> <p>2) analüüsib probleeme ja pakub lahendusi</p> <p>3) rakendab iseseisvust: mõtlemisel, küsimuste esitamisel, hüpoteeside püstitamisel, vastuste otsimisel ja lahendusteede valikul;</p>	<p>1. Rühmatöös osalemine;</p> <p>2. Arutlev vestlus;</p> <p>3. Esitluse esitamine;</p> <p>4. Mõistekaardi valmistamine.;</p> <p>5. Arutluse kirjutamine</p>	<p>Üldpädevused</p> <p>1) väärtus- ja kultuuripädevus</p> <p>2) sotsiaalne ja kodanikupädevus</p> <p>3) kultuuri- ja väärtuspädevus</p> <p>4) enesemääratluspädevus</p> <p>5) suhtluspädevus</p> <p>6) digipädevus</p>

riskidest, mis noori tööturule sisenedes võivad puudutada;

4. Mõistab, millest sõltuvad riigi tulud ning millised kohustused on riigil.

5. Teab, kuidas planeerida vastutustundlikult oma rahaasju. Mõistab, millised ohud võivad kaasneda laenamise või investeerimisega, oskab neid seostada mõjutamise ning infokorratuse ohtudega. Mõistab, mida tähendab finantsiline vastutus ja kuidas võtta arukalt riske. Oskab koostada oma kuludest/tuludest lähtuvat eelarvet seostades seda aruka tarbimisega.

6. Mõistab, milline on kodanikuühiskonna roll demokraatia tagamisel ning, millised on vabaühenduste eesmärgid ja toimimise põhimõtted. Saab aru, millised probleeme aitab vabakond kogukonnas ja laiemalt ühiskonnas lahendada ning oskab näha võimalusi, milliseid annab vabaühendustes või nende algatustes osalemine;

7. Mõistab, milline on kodanikuühiskonna roll demokraatia tagamisel ning, millised on vabaühenduste eesmärgid ja toimimise põhimõtted. Saab aru, millised probleeme aitab vabakond kogukonnas ja

4) algatab ning toetab koostööd ühiste eesmärkide seadmisel ja elluviimisel

7) õpipädevus

Läbivad teemad

- 1) elukestev õpe ja karjääri planeerimine
- 2) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus
- 3) kultuuriline identiteet
- 4) teabekeskond
- 5) tehnoloogia ja innovatsioon
- 6) väärtused ja kõlblus

Lõiming

eesti keel ja kirjandus, võõrkeeled, matemaatika, loodusõpetus, inimeseõpetus, kunstiained (muusika, kunst), tehnoloogia.

laiemalt ühiskonnas lahendada ning oskab näha võimalusi, milliseid annab vabaihendustes või nende algatustes osalemine;

8. Õppija teab, millised on peamised inimõigused (sh lapse õigused) ning kus need on sätestatud. Oskab märgata vägivalda ja kuritarvitamist enda ümber ning tunneb lihtsamaid sekkumise võtteid/võimalusi.

9. Teab erinevaid riigivalitsemisvorme;

10. Mõistab, milles seisneb võimude lahususe printsiip ning miks ja kuidas seda demokraatlikus ühiskonnas rakendatakse. Oskab eristada võimu harusid saades aru nende ülesannete erinevustest, kuid samas omavahelisest vastastikusest seotusest;

11. Teab põhiseaduse tähtsust ja oskab seda kasutada info leidmiseks;

12. Teab valimiste põhimõtteid demokraatlikus riigis;

13. Teab seadusandliku võimu toimimist;

14. Teab valitsuse ülesandeid ja oskab tuua näiteid valitsuse tööst;

15. Oskab selgitada, miks on kohtusüsteem mitmeastmeline ja milline roll on igal astmel. Teab oma õigusi kohtusse pöördumisel;

16. Oskab tuua näiteid, millised on valdade ja linnade ülesanded oma kogukonna igapäevaelu korraldamisel. Selgitab, kuidas rakendub võimude lahususe põhimõtte kohaliku valitsemise tasandil. Teab, kellel on hääleõigus kogukonna esinduskogu - volikogu valimistel. Oskab tuua lihtsaid näiteid, millistes küsimustes tuleb inimesel kohaliku võimu poole pöörduda. Tunneb huvi kohaliku elu korraldamise vastu.

17. Mõistab koostöövõimaluste otsimise vajalikkust kultuuriliste/maailmavaateliste (poliitiliste) erimeelsuste puhul. Oluline on arendada sallivust, õiguspõhisust, solidaarsust, vastutustundlikku;

18. Teab, mis on kodanikuõigused ja millised on välismaalaste õigused Eestis;

19. Oskab seletada mõistet multikultuurne ühiskond, teab selle erinevaid tahke;

20. Mõistab demokraatliku ühiskonna väärtusi ja teab, kuidas neid hoida;

21. Teab, milles seisneb sõnumite võimendamine ja mullistumine. Mõistab, millistes olukordades mõjutamine toimub ning oskab märgata enda ümber erinevat liiki turunduskommunikatsiooni kui ka poliitilist propagandat. Mõistab, mis on infosõda ning kuidas kasutatakse vastandumist jm infomüra, et mõjutada demokraatliku arutelu. Tunneb ja oskab rakendada võtteid, kuidas valeuudist ära tunda.

22. Mõistab, et Eesti peab arvestama rahvusvahelise olukorra ja rahvusvaheliste suhetega ning, et väikeriigile tagab just rahvusvaheline koostöö ja osalemine rahvusvahelistes organisatsioonides oma huvide parima esindatuse;

23. Teab, mida annab Eestile kuulumine EL ja NATO-sse;

24. Mõistab, miks on väikeriigile oluline, et rahvusvahelistes suhetes järgitaks kokkulepitud reegleid, austatakse inimõiguseid ja demokraatiat;

